

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxiu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol fer la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falchs.

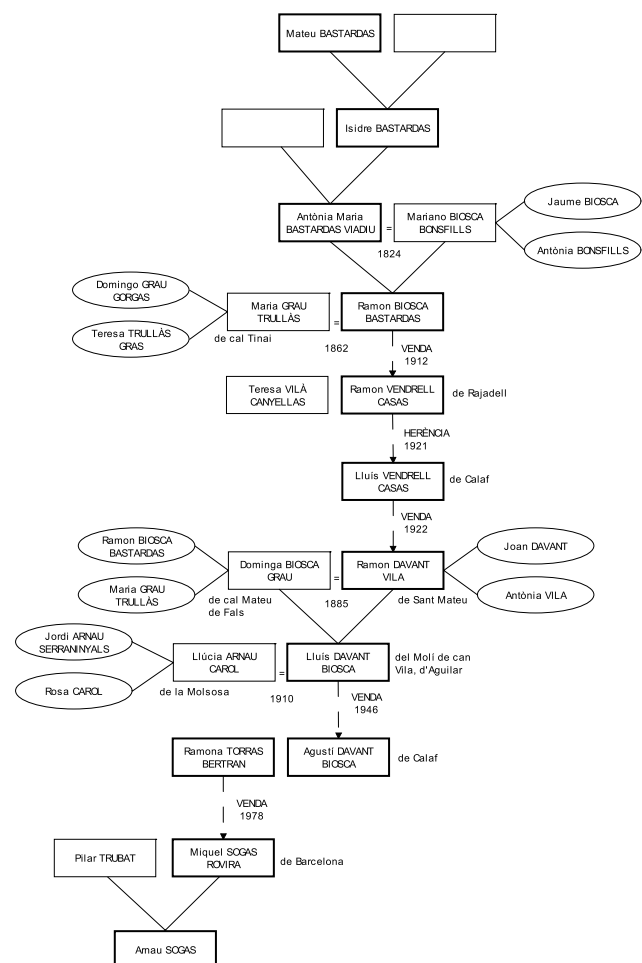
Cal Mateu Gascó

Aquesta és la primera casa que es va aixecar a la zona de la Vall del Bosc. El terreny de la casa pertanyia a l'heretat Caselles, de Camps, i els seus propietaris, la pubilla Antònia Caselles i el consort Bartomeu Comes, van fer l'assentament el 24 de gener de 1761. Van establir a Mateu Bastardas tres peces de terra, una per convertir-la a vinya, l'altre per fer-hi la casa, i la tercera per l'hort. La primera peça termenejava per l'est amb el bosc del mas Soler, per l'oest i nord amb la resta de la propietat Caselles, i pel sud amb la riera que baixa dels molins de Carol. El tracte era que el Mateu havia de plantar la costa de vinya espessa, a raó de 3 quartans cada any. Les parts eren la quarta per la verema i la sisena pels llegums i les olives, mentre que la fangada no pagava parts. Per fertilitzar la terra, l'amo de Caselles li permetia agafar cada any 250 piles de brossa per fer formiguers. Li deixava així mateix pasturar un porc i una somera, i el parell de bous quan fos el temps de llaurar. Reproduïm a continuació un fragment dels tractes relatius a la casa:

«...establim a vos Matheu Bastardas pages de Fals un tros de terreno de tinguda de deu canas a tot quadro, que es sobre del expresat tros de terra, i sobre del single que es a la part de ponent, en lo qual terreno hajau de edificar casa, y al costat de ella a la mateixa part de ponent hajau de formar hera per batrer los grans se culliran en lo sobredit tros de terra y tenir en dita hera la palla que resultara de dits grans...»

Després de pagar les 40 lliures de la compra, el Mateu va haver d'acudir al procurador del Duc de Cardona i sol·licitar el preceptiu permís per edificar la casa. Després de pagar els drets que pertocaven, va aconseguir l'autorització el 2 de maig d'aquell any. Li va ser imposat un cens perpetu de 6 diners per la casa i 2 diners per l'hort. El nom de la casa ha oscil·lat al llarg dels temps entre dues formes; cal Mateu, una referència a l'home que la va fundar, i cal Gascó, una referència al lloc, que des d'antic es coneixia com la Solana de la Gascona. A voltes, la casa s'ha dit cal Mateu Gascó, la denominació que hem afavorit en el títol. Sobre la persona del Mateu Bastardas no hi ha cap certesa, però és força probable que fos un germà o germanastre de Salvador Bastardes, l'hereu del mas Bastardes de Fals.

La casa va passar a un fill del Mateu dit Isidre Bastardas (1770-1839), el qual no va tenir cap fill baró, sinó una noia anomenada Antònia Maria Bastardas Viadiu (1809-1870). Aquesta pubilla va enllaçar amb el jove Mariano Biosca Bonsfills (1798-1881) l'abril de 1824. Segons els capitols, el gendre va aportar al patrimoni familiar 100 lliures i tres vestits, mentre que el pare Isidre va fer hereva la noia, però es va reservar l'usdefruit de la casa tota la vida. L'Isidre, ja vidu, va morir el 3 d'agost de 1839. El Mariano i l'Antònia van tenir cinc fills: el Ramon, el Pere, el Josep, la Mònica i la Rosa. Ramon Biosca Bastardas va ser confirmat hereu en casar-se el 1862 amb Maria Grau Trullàs (1843-1887), de cal Tinai. La noia va rebre 50 lliures de dot i una caixa de núvia amb roba valorada en 400 rals de billó. La Maria Antònia va morir el 1870. El Mariano, ho va fer deu anys després.

El Ramon i la Maria van tenir descendència nombrosa; quatre donzelles i el Domingo Biosca Grau, com un gall al galliner. El Domingo va rebre el nom del seu padrí, l'avi Domingo de cal Tinaí. El 1905 Ramon Biosca va adquirir un hort de regadiu a la vídua Rosa Morera Subirana i al seu fill Jaume, veïns de Súria, per 250 pessetes, pagades en monedes de plata. El Ramon devia tenir dificultats econòmiques, perquè el 7 de febrer de 1912 es va vendre la casa i tota la terra a Ramon Vendrell Casas, el metge de Rajadell, i a Ramon Grau Casanovas, un fill solter del Grauet. Els la va vendre per 2.500 pessetes amb pacte de "retro" a cinc anys, o sigui, amb possibilitat de recuperar la propietat dins d'aquest espai de temps. Van passar els anys i no va poder recuperar la casa, que va passar a ser dels compradors. Mentrestant, el metge de Rajadell s'havia mort el 1913, i la seva part va passar als seus germans Baltasar i Lluís. El Baltasar era empleat del comerç i va morir a Barcelona el 1919, passant llavors els drets a Lluís Vendrell Casas, metge de Calaf.

Cal Mateu Gascó

Mentrestant a la casa hi vivia al Ramon Davant Vila, la Dominga Biosca Grau, i el fill dels dos, Lluís Davant Biosca. El Ramon era originari de Sant Mateu, mentre que la Dominga era una de les quatre filles del Ramon i la Maria de cal Mateu Gascó, que hem esmentat abans. El 1922, Ramon Grau i Lluís Vendrell es van desfer de la casa venent-se-la per 2.500 pessetes als llogaters. Els diners els els havia deixat en herència la Dominga, i d'aquesta manera, la casa retornava als descendents dels antics propietaris. En el patró municipal de 1924 veiem que cal Mateu estava repartit en tres estances, ocupades per tres famílies emparentades. En una part s'hi estava el Cristòfol Davant Vila, l'Àngela Miralles Junyent, i dos fills joves. En una altra, el Joan Davant Miralles, la seva dona Anna Serra Puig i dues filles. I a la tercera, el Pere Davant Miralles, la Maria Puig Matifoll, i dues nenes petites. Així doncs, sota el mateix sostre hi vivien dotze membres de la parentela Davant. Per altra banda, el Lluís, el propietari de la casa, s'estava al Molí de can Vila, a Aguilar de Segarra, i com que no tenia massa interès per la casa, se la va vendre el 28 d'octubre de 1946 al seu germà Agustí per 5.000 pessetes.

L'Agustí Davant tenia una serradora a Calaf, estava casat amb Ramona Torras Bertran i tenien dos fills, el Delfí i la Teresa. En morir el Lluís el 1976, la casa va quedar per la vídua, després que els fills renunciessin als drets a favor de la seva mare. El 6 de juliol de 1978, la Ramona va vendre's la casa a un advocat de Barcelona, el senyor Miquel Sogas Rovira. Després de la defunció de l'advocat la casa ha passat a la seva vídua Pilar Trubat i al seu fill Arnau Sogas. Els darrers anys la casa ha estat llogada a una gent que hi guardava un ramat de cabres i ovelles, però actualment es troba deshabitada.

Plànol del Raval de la Vall del Bosc

